

POEETIKA KOOL

Karl Muru 85. Jaak Põldmäe 70

27. novembril tähistati Eesti Kirjandusmuuseumis seminariga „Poeetika kool” Karl Muru 85. sünnipäeva ja Jaak Põldmäe 70. sünniaastapäeva. Muuseumi fuajees sai tutvuda väikese isikuloolise näitusega. Rein Veidemann avasõnad luges ette muuseumi direktor Janika Kronberg, kaht ettekandepaneeli juhtisid Sirje Olesk ja Mart Velsker.

Marja Undi ettekanne „Luuleseletaja Karl Muru” andis ülevaate Muru kriitikukarjäärist ja valikutest (näiteks on Muru harva võtnud arvustada debüüte) ning jõudis järeldusele, et arvustajana on Muru olnud pigem lahke mõistja ja kaasamõtleva kui karm kaaluja ja hindaja. Peeter Olesk rääkis Jaak Põldmäest kirjandusteaduse õppejõuna, tuginedes Tartu Ülikooli arhiivis säilinud materjalidele ja omaenese üliõpilaspõlvemälestustele. Kui Unt ja Olesk esinesid juubilaride õpilastena, siis Jaak Rähesoo kõneles kui Põldmäe kaasaegne ja õpingukaaslane. Nagu lubab aimata pealkiri „Filoloogina Tartus 1966–72”, raamistas ta mälestused Põldmäe isikust väärtusliku tagasivaatega Tartu kirjandus- ja keeleteaduses valitsenud meeoludesse ja suundadesse teaduslik-tehnilisest revolutsioonist orientalistikani.

Arne Merilai ettekanne kandis pealkirja „Lüürilisest ja meetrilisest minast: Karli ja Jaagu jutt”. Merilai pidas oma eesmärgiks anda publikule „ajalooline järeleaitamistund” ja osutada, et praegust avatud aega ei saa võrrelda mõnekümne aasta taguse suletud ajaga, polemiseerides nii lõdvalt mõne aja eest

meedias esitatud väidetega, nagu oleks nõukogude aeg tagasi jõudmas. Põldmäe elukäigus nägi ta kurba paralleeli Juhan Liivi eluga, kirjeldades neid kui kaht piinatud geeniust, kelle elu rikkus riiklik järelevalve. Karl Muru hindas Merilaid kui head pedagoogi ning lüürilise mina lähilugejat ja läbinägijat. Jüri Talvet eritles eesti luule väliskontakte ja -mõjusid, olles rõhutanud, et Jaak Põldmäe kujunes luuleuurijana välja ennekõike vene värsiuurimise traditsioonis.

Aile Tooming pidas ettekande võimalustest Uku Masingu vabavärsi kirjeldamisel, lähtudes sealjuures neljast jaotusest: ta iseloomustas Masingu vabavärsi neljast küljest (kultuurilised mõjud, struktuur, võrdlev-semantiline aspekt ja kommunikatiivne aspekt) ning tõi välja neli masinglikku tüüpi (prohvetlik, vanateamentlik vabavärss, religioosne armastusluule, jutustav-kõneline vabavärss ning kordusterohe laululine vabavärss). Põldmäe kursusekaaslane Reet Väari meenutas lühidalt ülikooliaegu ning tsiteeris publiku suureks rõõmuks Karl Muru koostatud näitematerjale, mida tuntakse Jüri kirjandi ja Jaani kirjandi nime all. Viimasena sai sõna sünnipäevalaps Karl Muru ise, kes meenutas Jaak Põldmäed nende esimesest kokkupuutest Elva koolis viimase kohtumiseni Tartus ülikooli kohviku ees.

JOHANNA ROSS